lu olan yaşlı dul bir kadın oğullarından kendisini evlendirmelerini istemiş, onlar da, "Sekiz gece dışarıda kalmaya dayanabilirsen seni evlendiririz" demişler, kadın yedinci gece ölünce bu soğuklar ona nisbet edilmiştir. Vaktiyle bir kocakarının yedi keçisinin her birinin bu günlerde soğuktan ölmesi de adlandırmanın bir başka efsanevî kaynağıdır.

BİBLİYOGRAFYA :

Tâcü'l-ʿarûs, "ʿacz" md.; *Türk Lugatı*, I, 686; Ebû Zekeriyyâ el-Ferrâʾ, *el-Eyyâm ve'l-leyâlî ve'ş-şühûr* (nşr. İbrâhim el-Ebyârî), Beyrut 1400/1980, s. 80; Mes'ûdî, *Mürûcü'ẕ-ẕeheb* (Abdülhamîd), II, 200; Cevâd Ali, *el-Mufaṣṣal*, IV, 627; VI, 818; Semra Ertüre, "Takvimlerimizdeki Klimatolojik Verilerle İstanbul Meteorolojik Gözlem Bulguları Arasındaki İlişkiler", *İÜ Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, sy. 22, İstanbul 1977, s. 169-170; Pakalın, I, 206-207; R. Ekrem Koçu, "Berdülacûz", *İst.A*, V, 2531-2532; "Berd", *ML*, II, 196; P. Galand-Pernet, "Ayyām al-ʿAdjūz", *EI²* (Fr.), I, 816.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

BEREFŞAN

(برافشان)

Türk mûsikisi usullerinden.

Berefşan "şifa dağıtan" mânasına gelen Farsça bir kelimedir. Eldeki bilgilere göre en az 600 yıllık bir geçmişi bulunan, otuz iki zamanlı ve on dört vuruşlu bir büyük usuldür. İki yürük semâi ve çeşitli şekillerdeki beş sofyanın sıralanmasıyla meydana gelmiştir. Şematik gösterilişi şekildeki gibidir.

Büyük formdaki eserlerde çok defa kendi başına kullanılan bu usul, ayrıca 120 zamanlı zencir usulü ile değişik zamanlı darbeyn usullerinin bünyesinde de yer almaktadır. Otuz iki zamanlı hafif ve muhammes adlı diğer usullerden vuruş sayıları ile zayıf ve kuvvetli zamanlarının farklı oluşu bakımından da ayrılmaktadır. Çoğunlukla beste formunda, ayrıca bazı peşrev, kâr, tevşîh ve ilâhilerde kullanılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Kāmûs-ı Türkî, s. 137, 282; Mehmed Hâşim, *Mûsikî Mecmuası*, İstanbul 1269, s. 11; Baron Rodolphe D'erlanger, *La Musique Arabe*, Paris 1959, VI, 118; Kantemiroğlu, *İlmü'l-mûsikî*, I, 164; Ezgi, *Türk Musikisi*, II, 83-85; V, 286-287; Özkan, *TMNU*, s. 675-676; Rauf Yektâ, "La Musique Turque", *EMDC*, V, 3052; Öztuna, *TMA*, I, 106.

ALÂEDDİN YAVAŞÇA

BEREHÛT

(برهوت)

Yemen'de Bi'riberehût adlı ünlü mağaranın bulunduğu vadi.

Belehût ve Bürhût da denilen vadi, Terîm kasabasının doğusundan başlayıp Kabru Hûd yerleşim merkezini de içine alarak güneye doğru uzanır ve Hadramut vadisiyle birleşir. Kabru Hûd'da bulunan büyük bir taş yığını Hz. Hûd'un mezarı olarak bilinmekte ve her yıl şâban ayında ziyaret edilmektedir. Güney Arabistan'ın en mukaddes yeri olan Kabru Hûd'a yapılan ziyaret münasebetiyle burada bir de büyük bir panayır kurulmaktadır.

Kabru Hûd'a yakın bir yerde bulunan Bi'riberehût (Berehût kuyusu) adlı mağaranın girişi, vadi tabanından 10 m. yükseklikte, boyu 10 m., eni en geniş yerinde 8 m. kadar olan bir yarık şeklindedir. Bölge sakinleri arasında yaygın olan ve eski Arap tarihçilerinin kitaplarında da yer alan, bu mağaranın kâfir ruhlarının hapsedildikleri ve eziyet gördükleri kuyu olduğu inancı, içeride hissedilen fena kokulu hafif bir dumandan kaynaklanmaktadır. Önceleri, eski Yunan ve Roma kaynaklarında da cehennem zebânilerinin oturdukları yer olarak tanıtılan Bi'riberehût'un içinde kükürt yanan volkanik menşeli bir mağara olduğu sanılırken sonradan yer altı sularının kimyasal maddeleri eritmesi neticesinde meydana gelmiş bir kireç taşı mağarası olduğu anlaşılmıştır.

Berehût bu bölgeden olan Küleyb b. Esed b. Küleyb el-Berehûtî adlı sahâbî ile de ün kazanmıştır. Bu sahâbî, annesinin ördüğü hırkayı yanına alarak Hz. Peygamber'e gelmiş ve hırkayı ona takdim ederek huzurunda bir kaside okumuştur. Resûlullah'ın yüzünü okşayarak onu taltif etmesi Küleyb ailesi için daima bir iftihar vesilesi olarak kalmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳāt*, I, 350; Hemdânî, *Ṣıfatü Cezîreti'l-ʿArab* (nşr. Muhammed b. Ali el-Ekvâʾ), Riyad 1397/1977, s. 270; İstahrî, *Mesâlik* (de Goeje), s. 25; Yâkût, *Muʿcemü'l-büldân*, I, 405-406; İbn Hacer, *el-İṣâbe*, III, 306; Abdülkādir b. Abdullah el-Ayderûsî, *en-Nûrü's-Sâfir ʿan aḫbâri'l-ḳarni'l-ʿâşir*, Beyrut 1405/1985, s. 64; Himyerî, *er-Ravżü'l-miʿṭâr*, s. 86; R. B. Serjeant, *Studies in Arabian History and Civilisation*, London 1981, s. 134-135; D. van der Meulen, "A Journey in Hadramaut", *MW*, XXII/4 (1937), s. 390; J. Schleifer, "Berehût", *İA*, II, 535; G. Rentz, "Barhût", *EI²*, I, 1045.

DİA

BEREKÂT

(بركات)

Mekke emirliği yapmış olan birkaç şahsın adı.

Bu adı taşıyan ilk şerif, Katâde ailesine mensup Berekât b. Hasan b. Aclân'dır. Kendisi 1406'dan itibaren babası ile birlikte Mekke emirliği yaptı. 1426'da babasının ölümünden sonra kardeşleriyle beraber Mekke'de hüküm sürdü. O sırada Mısır Memlük sultanı bulunan Baybars ile iyi münasebetler kurdu. Hatta kardeşlerinin kendisine karşı olan muhalefetlerini onun yardımı ile bertaraf ederek 1447'den 1455'e kadar Mekke'nin mutlak hâkimi oldu. Ayrıca iktidarı sırasında Memlükler'e karşı oldukça usta bir siyaset güttü ve Sultan Çakmak'ın buraya bir garnizon göndermesine ses çıkarmadı. Ondan sonra yerine oğlu Muhammed (1455-1497) geçti. Ailenin bu adı taşıyan ikinci ferdi ise onun oğlu Berekât b. Muhammed olup 1473'ten beri babası ile müştereken Mekke emirliği yapmakta idi. II. Berekât babasının ölümünden sonra Mekke emirliğini kardeşleriyle beraber yürüttü. Ancak emirliğinin ilk devreleri onlarla devamlı mücadele ve iç karışıklıklar içinde geçti. Hatta 1503'te zincire vurularak Kahire'ye gönderildiyse de 1504'te yeniden Mek-
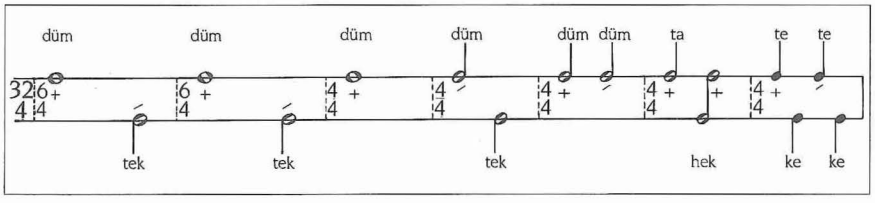
Berefşan usulünün şematik gösterilişi